

HEBRAJŲ KALBA

LITERATŪRA

LITERATŪRA

Gramatikos

1. DEIANA G., SPREAFICO A., *Wprowadzenie do Hebrajszczyzny biblijnej*, Warszawa 2001.
2. JOÜON P., MURAOKA T., *A Grammar of Biblical Hebrew*, d. 1-2, Roma ⁴2003.
3. LAMBDIN T. O., *Introduction to Biblical Hebrew*, London ¹⁶2003.
4. LAMBDIN T. O., *Wprowadzenie do Hebrajskiego biblijnego*, Lublin 2011.

LITERATŪRA

Žodynai

1. BAUMGARTER W., *Hebräisches und aramäisches Lexikon zum Alten Testament*, Stuttgart ²1974.
2. BRIKS P., *Podręczny słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu*, Warszawa ³2000.
3. BROWN F., *Hebrew and English Lexicon*, Massachusetts ⁶2001.
4. DAVIDSON B., *The analytical Hebrew and Chaldee lexicon*, London ⁸1997.
5. GESENIUS W., *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über Das Alte Testament*, Leipzig 1895.

LITERATŪRA

6. KOEHLER L., BAUMGARTNER W., STAMM J. J., *Wielki słownik Hebrajsko-Polski i Aramejsko-Polski Starego Testamentu*, Warszawa 2008.
7. KÖNIG E., *Hebräisches und aramäisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Leipzig 1910.
8. ZORELL F., *Lexicon hebraicum et aramaicum veteris testamenti*, Roma 1968.

LITERATŪRA

Konkordancijos

1. KAHLE P., KITTEL R., ROST L., LISOWSKY G., *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*, Stuttgart ²1958.
2. LISOWSKY G., *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*, Stuttgart ³1993.
3. ROST L., LISOWSKY G., *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament*, Stuttgart 1958.
4. WIGRAM G. V., *The Englishman's Hebrew concordance of the Old Testament*, Massachusetts ⁴2001.

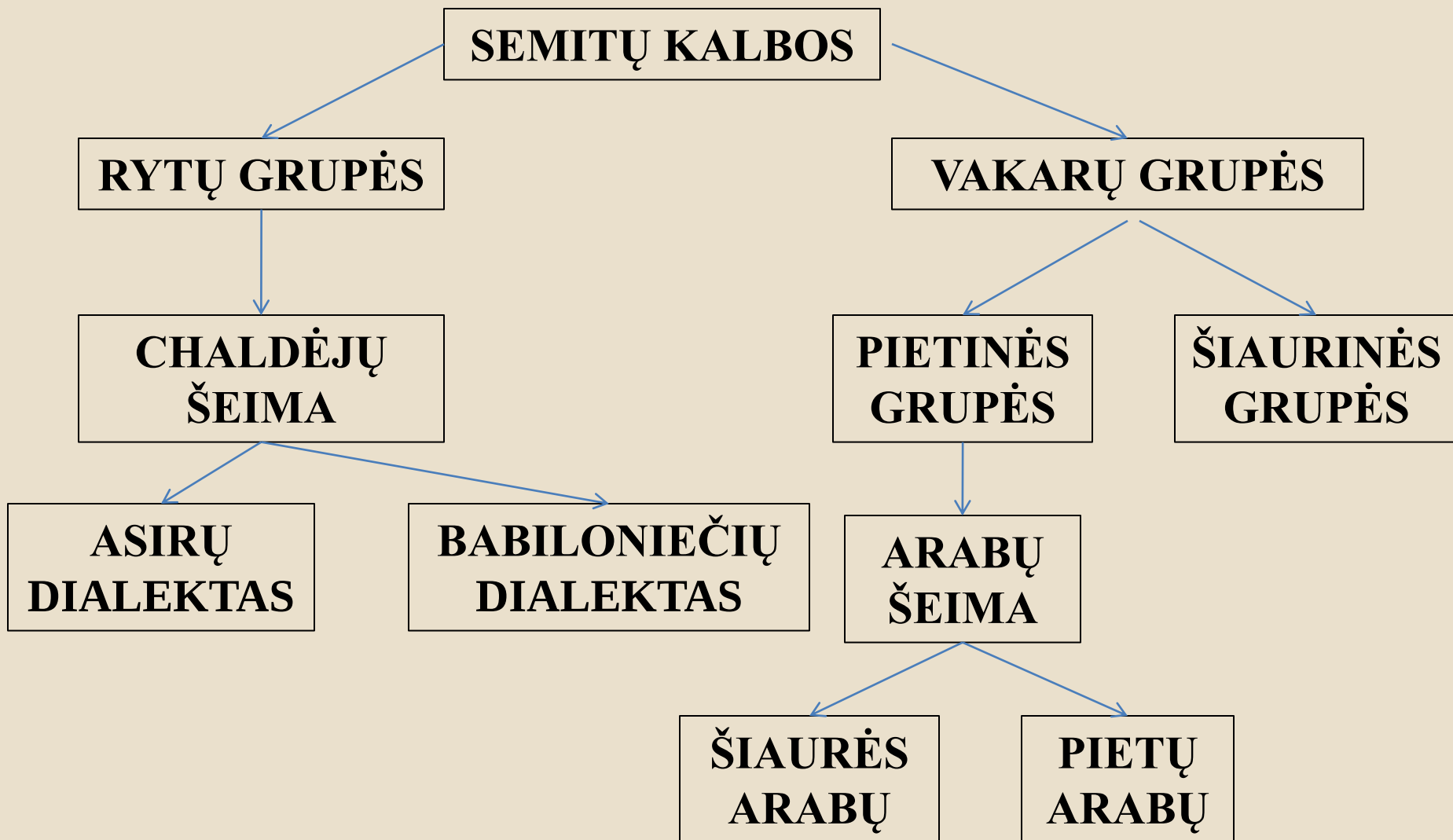
LITERATŪRA

Šaltiniai

1. ELLIGER K. – RUDOLPH W. (red.), *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Stuttgart ⁵2014.
2. RAHLFS A. (red.), *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*, t. 1-2, Stuttgart ²2014.
3. WEBER R. (red.), *Biblia sacra iuxta vulgatam versionem*, Stuttgart ⁵2013.

KALBŲ GRUPĖS

ŠIAURĖS GRUPĖS

```
graph TD; A[ŠIAURĖS GRUPĖS] --> B[ARAMĖJŲ ŠEIMA]; A --> C[KANAANIEČIŲ ŠEIMA]; B --> D[VAKARŲ]; B --> E[RYTŲ]; C --> F[Proto-finikiečių dialektas];
```

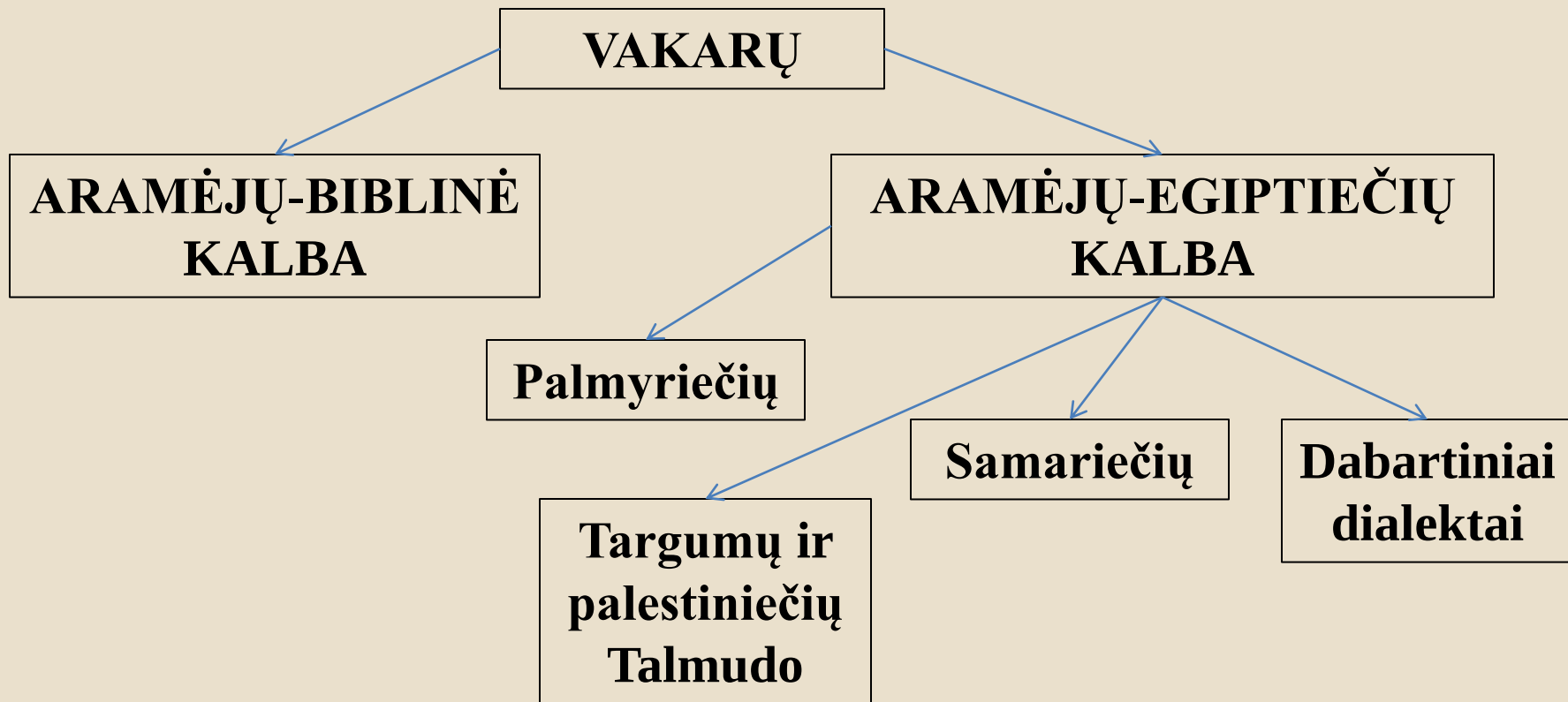
ARAMĖJŲ ŠEIMA

VAKARŲ

RYTŲ

KANAANIEČIŲ ŠEIMA

Proto-finikiečių dialektas

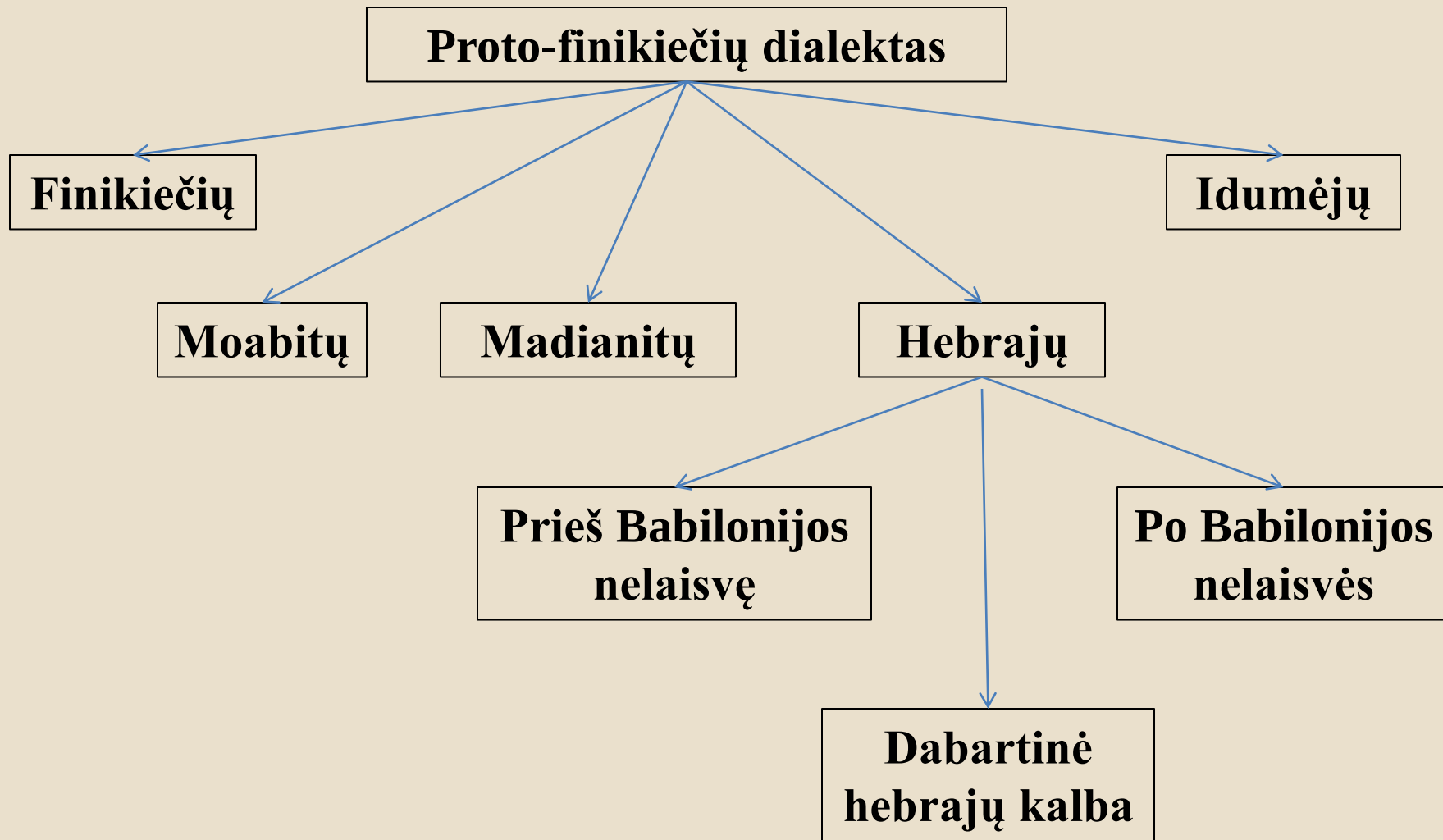
RYTŲ

```
graph TD; RYTŲ --> ARAMĖJŲ_BIBLINĖ_KALBA[ARAMĖJŲ  
BIBLINĖ KALBA]; RYTŲ --> MANDĖJŲ; RYTŲ --> DABARTINIAI_DIALEKTAI[DABARTINIAI  
DIALEKTAI];
```

**ARAMĖJŲ
BIBLINĖ KALBA**

MANDĖJŲ

**DABARTINIAI
DIALEKTAI**

HEBRAJŲ ALFABETAS

ALFABETAS

ŽENKLAS	PERRAŠA	PAVADINIMAS	TARIMAS
א	,	Alef	-
ב	B	Bet	B
ב	<u>B</u>		V
ג ג	<u>G</u> G	Gimel	G
ד ד	<u>D</u> D	Dalet	D
ה	H	He	H
ו	V	Vav	V
ז	Z	Zajin	Z
ח	H	Chet	CH

ALFABETAS

ŽENKLAS	PERRAŠA	PAVADINIMAS	TARIMAS
ט	T	Tet	T
י	J	Jod	J
כ ך	K	Kaf	K
ח ך	<u>K</u>		H (CH)
ל	L	Lamed	L
מ ם	M	Mem	M
נ ן	N	Nun	N
ס	S	Samek	S
ע	‘	Ajin	-

ALFABETAS

ŽENKLAS	PERRAŠA	PAVADINIMAS	TARIMAS
פ	P	Pe	P
ף פ	<u>P</u>		F
צ צ	S	Sade	C (TS)
ק	Q	Qof	K (Q)
ר	R	Reš	R
ש	Ś	Sin	S
שׁ	Š	Šin	Š
ת	T	Tav	T
תּ	<u>T</u>		Th

ALFABETAS

ŽENKLAS	PAVADINIMAS	REIKŠMĖ	VERTĖ
א	Alef	Jautis	1
ב	Bet	Namas	2
ג			
ד	Gimel	Kupranugaris	3
ה	Dalet	Vartai	4
ו	He	Skylė	5
ז	Vav	Vinis	6
ח	Zajin	Ginklas	7
ט	Chet	Tvora	8

ALFABETAS

ŽENKLAS	PAVADINIMAS	REIKŠMĖ	VERTĖ
ט	Tet	Maišas	9
י	Jod	Ranka	10
כ	Kaf	Delnas	20
נ			
ל	Lamed	Akstinas	30
מ	Mem	Vanduo	40
נ	Nun	Žuvis	50
ס	Samek	Ramstis	60
ע	Ajin	Akis	70

ALFABETAS

ŽENKLAS	PAVADINIMAS	REIKŠMĖ	VERTĖ
פ	Pe	Burna	80
ט			
צ	Sade	Kablys	90
ק	Qof	Adatos skylė	100
ר	Reš	Galva	200
ש	Sin	Dantis	300
שׁ	Šin	Dantis	”
ת	Tav	Ženklas	400
תׁ			

ALFABETAS

Hebrajų kalboje balsių ženklai yra saviti:

1. balse – **a** – dažnai pavaduoja raidė א
2. balse – **i** – dažnai pavaduoja raidė י
3. balse – **u** – dažnai pavaduoja raidė ו

Pavyzdys:

- ראש (raš) – vargšas.
- שים (sim) – dėti.
- לון (lun) – nakvoti.

ALFABETAS

Dažnai **א י ו** pavaduoja balses – **e** – ir – **o** –.

Pavyzdys:

- **צאת** (set) – išeiti.
- **בין** (ben) – tarp.
- **צאן** (son) – avis.
- **יום** (jom) – diena.

ALFABETAS

Taip pat raidė **ה** žodžio gale pavaduoja balsę – **a** – .

Pavyzdys:

- **גלה** (galah) – atidengė.

Tokiu būdu **א י ו ה** yra vadinamos pusbalsėmis arba balsių vaduotojomis (*mater lectionis*).

Laikui bėgant buvo sugalvoti ir kiti ženklai reikšti balses:

– **a** –, – **e** –, – **i** –, – **o** –, – **u** –.

Šie ženklai dažniausiai rašomi raidės apačioje ir žymi kokia balsė seka po pažymėtos raidės.

ALFABETAS

ŽENKLAS	PAVADINIMAS	TARIMAS
אָ	qames	Ā
אַ	patah	Ă
אֵ	hatep patah	A
אֶ	sere	Ē
אִ	segol	Ĕ
אֵ	hatep segol	E

ALFABETAS

ŽENKLAS	PAVADINIMAS	TARIMAS
הֵּ	hireq	Ĭ
הֵי	hireq-yod	Ī
הֶ	holem	Ō
הֶי	holem-vav	Ŏ
הִי	qibbus	Ŭ
הִיִּ	šureq	Ū

ALFABETAS

1. **Qames** (קָם) nekirčiuotame ir uždaramė skiemenyje (baigiama priebalsiu) tariama – **o** – ir vadinama **qames hatup**.

Pavyzdys:

בְּכֹל-הָאָרֶץ (bekol-hakikor) – visame regione (Pr 19, 17).

- Nekirčiuotame ir uždaramė skiemenyje kai po to ženklo seka šəva **quiescens** (nebyli).

Pavyzdys:

חִכְמָה (hokmah) – išmintis (Iš 28, 3).

ALFABETAS

- Nekirčiuotame ir uždarame skiemenyje kai po to ženklo seka priebalsė su **dageš forte**.

Pavyzdys:

חֲנֻנִי אֱלֹהִים חֲנֻנִי (honneni Elohim honneni) – pasigailėk manęs,
Dieve, pasigailėk manęs (Ps 57, 2).

- Nekirčiuotame ir uždarame skiemenyje kai po ženklo seka **maqṣep**.
Kada kečiasi kirtis arba tas ženklas atsirado iš **holem** ar **šureq**.

Pavyzdys:

כָּל- (kol) – visas (Pr 1, 21). וַיִּקָּם (vajjaqom) – ir pakilo, atsistojo (4, 8)

ALFABETAS

- Nekirčiuotame ir uždaramame skiemenyje kai po ženklo seka **qames hatup** ar **hatep qames**.

Pavyzdys:

פֶּעֶלָּו (poolo) – jo darbas (Ist 32, 4).

בִּחְרִי (bohori) – degdamas pykčiu (Iš 11, 8).

2. Qames (ֻּ) tariama kaip – **a** – atvirame skiemenyje.

Pavyzdys:

קָטַל (qatal) – nužudė (Dn 5, 19).

ALFABETAS

- **Qames** (קָמֶס) tariama kaip – **a** – kirčiuotame uždaramame skiemenyje.

Pavyzdys:

לָמָּה (lammah) – kodėl (Pr 4, 6).

3. Patah (פָּטָח) **furtivum** naudojama su priebalsėmis ע, ח, ה kada jos rašomos žodžio gale. Tariama prieš šias priebalses kaip trumpa – **a** – jungiant su balse kuri sudaro dvibalsį.

Pavyzdys:

רוּחַ (ruah) – dvasia (Iš 28, 3). נוֹחַ (noah) – Nojus (Pr 8, 1).

ŽENKLAI

Dageš – taškas priebalsės viduryje.

- **Dageš lene** – kada priebalsės **ת, פ, כ, ר, ג, ב** (mnemotechninės: BeGaD KePaT) tariamos uždaru (suspaustu) būdu.

— **ב** = b, **כ** = k, **פ** = p.

— **ב** = v, **כ** = h, **פ** = f.

- **Dageš forte** – žymi priebalsės padvigubinimą (ilgumą).
 - Išimtis: **ע, ח, ה, א** ir **ר** niekada neturi **dageš** ženklo.

Šəva

```
graph TD; A[Šəva] --> B[Šəva simplex]; A --> C[Šəva compositum]; B --> D[Šəva quiescens]; B --> E[Šəva mobile];
```

Šəva simplex

Šəva compositum

Šəva quiescens

Šəva mobile

ŽENKLAI

Šəva – redukcija turi keletą ypatumų.

- **Šəva simplex** – žymima dviem taškais priebalsės apačioje, kuri neturi balsės.
 - **Šəva mobile** – žymi trumpą balsę panašią į – **e** –.

Pavyzdys:

דְּבָרִים (dəbarim) – žodžiai (Iš 4, 10).

הִלְלוּ (haləlu) – šlovinkite (Ps 104, 35).

בְּרִית (bərit) – sandora (Pr 9, 13).

ŽENKLAI

Šəva mobile tariama, kada rašoma po priebalse:

- padvigubinta
 - žodžio pradžioje
 - esant skiemeniui žodžio viduryje
 - seka po ilgos balsės
 - seka po priebalsės su šəva
- **Šəva quiescens** – ne tariama, todėl ji ir ne transliteruojama.
- po trumpos balsės, seka priebalsė su šəva
 - po paskutinė žodžio priebalse ʔ

ŽENKLAI

- **Šəva compositum** – sudaro šəva simplex ir trumpa balsė. Labai dažnai vietoj šəva mobile žymima šəva compositum po ע, ח, ה, א priebalsių.

Pavyzdys:

hatep patah: אַרִי (‘ari) – liūtas (Pat 22, 13).

hatep segol: אֶמֶר (‘emor) – kalbėk (Pr 45, 17).

hatep qames: עֲנִי (‘oni) – engimas (Iš 3, 7).

ŽENKLAI

- **Mappiq** – atitinka ženklą dageš. Tačiau jis naudojamas tik su priebalse ה, kuri rašoma žodžio gale nurodant, kad ji yra pilnoji priebalsė, o ne mater lectionis.

Pavyzdys:

סוּסָה (susah) – kumelė.

סוּסָהּ (susah) – jos arklys (su mappiq).

ŽENKLAI

- **Maqqep** – grafinis ženklas jungiantis du žodžius. Žodžio kirtis pereina ant antro žodžio.

Pavyzdys:

בֶּן-אַבְרָהָם (ben-abraham) – Abraomo sūnus (Pr 25, 12).

עַל-בֶּן-אָדָם (al-ben-adam) – ant žmogaus sūnus (Ps 80, 18).

SKIEMUO

- **Atvirasis skiemuo:**
 - priebalsė + balsė.

Pavyzdys:

בּוּ, בּוֹ, בּוֹי, בּוֹי

- **Uždarasis skiemuo:**
 - priebalsė + balsė +priebalsė.

Pavyzdys:

בּוּר, בּוֹז, בּוֹן, בּוֹר

SKIEMUO

- **Aštrusis skiemuo:**
 - uždarasis skiemuo kuris baigiasi priebalse su dageš forte.

Pavyzdys:

קָטַל (qat-til) – nužudė (Dn 3, 22).

נָתַתִּי (natat-ti) – duodu (Pr 1, 29).

IVARDIS

Įvardis

Asmeniniai įvardžiai

Hebrajų kalboje asmeniniai įvardžiai gali būti dvejopi:

- turintys atskiras formas.
- išreiškiami priesagos (sufikso) pagalba.

Ivardis

Vienaskaita:

1	אֲנִי / אֲנֹכִי	אֲנִי
2 m	אַתָּה	
2 f	אַתְּ	אַתְּ
3 m	הוּא	
3 f	הִיא	הִיא

Ivardis

Daugiskaita:

1	אַנְחֵנוּ
2 m	אַתֶּם
2 f	אַתֶּן / אַתְּנָה
3 m	הֵם / הֵמָּה
3 f	(הֵן) הֵנָּה

Įvardis

Parodomieji įvardžiai

Kuomet parodomasis įvardis pakeičiamas sakinio veiksniumi tada jis rašomas prieš daiktavardį ir niekada neturi artikelio.

Pavyzdys:

זֶה אִישׁ (zeh 'iš) – tas yra vyras.

Kuomet parodomasis įvardis naudojamas kaip pažymintis tada jis rašomas po daiktavardžio. Jei daiktavardis yra su artikeliu tuomet ir parodomasis įvardis naudojamas su artikeliu.

Pavyzdys:

הָאִשָּׁה הַזֹּאת (ha'iššah hazzo't) – ta yra moteris.

Ivardis

vienaskaita	3 m	זה	tas
	3 f	זאת	ta
daugiskaita	3 m, f	אלה	tie, tos

Įvardis

Santykinis įvardis

Hebrajų kalboje santykinis įvardis yra vienas ir nekaitomas.

Pavyzdys:

אֱלֹהִים אֲשֶׁר-בָּרָא ('ašer-bara' 'elohim) – kurį sukūrė Dievas (Pr 2, 3).

Kartais santykinis įvardis sutinkamas **שֵׁ** formoje, kuri reikalauja sekančioje raidėje dageš forte.

Įvardis

Kada santykinis įvardis (אֲשֶׁר) jungiamas su prielinksniu, keičiasi žodžio reikšmė.

Pavyzdys:

אֲשֶׁר + בְּ → בְּאֲשֶׁר = todėl, kadangi.

אֲשֶׁר + כְּ → כְּאֲשֶׁר = kaip, kai.

Įvardis

Klausiamieji įvardžiai

- Klausiamieji įvardžiai kuriais klausiama apie asmenį naudojami žodeliu: **מי**.
- Klausiamieji įvardžiai kuriais klausiama apie daiktą (bendrą reiškinį ar ypatybę) naudojami žodeliais: **מה** arba **מה**.

Įvardis

מָה dažniausiai naudojamas formoje su maqqep **מַה־** o sekanti priebalsė įgauna dageš forte.

Pavyzdys:

מַה־זֶּה (mah-zzo't) – kas (tai yra per dalykas)? (Pr 3, 13).

Kai po **מָה** rašomos raidės **ה**, **ח**, arba **ע**, (ypatingai kai po šių raidžių yra qames) tada klausiamasis įvardis gali pakeisti balsės ženklą į segol – **מַה־**.

Pavyzdys:

מַה עָשִׂיתָ (meh 'aśita) – ką padarei? (Pr 4, 10).

Ivardis

Retai galinė **ה** asimiliuojasi su **מה־** į sekantį žodį.

Pavyzdys:

מַזֶּה (mazzeh) – kas tai (yra)? (Iš 4, 2). [**מה־זֶה**]

מָה junginyje su prielinksniu:

Pavyzdys:

מָה + **כִּי** → **כִּמָּה** (**בִּמָּה**) = kaip, iš ko (Pr 15, 8; Iš 22, 26).

מָה + **לָּ** → **לָמָּה** (**לָמָּה**) = kodėl (Pr 4, 6; 12, 9).

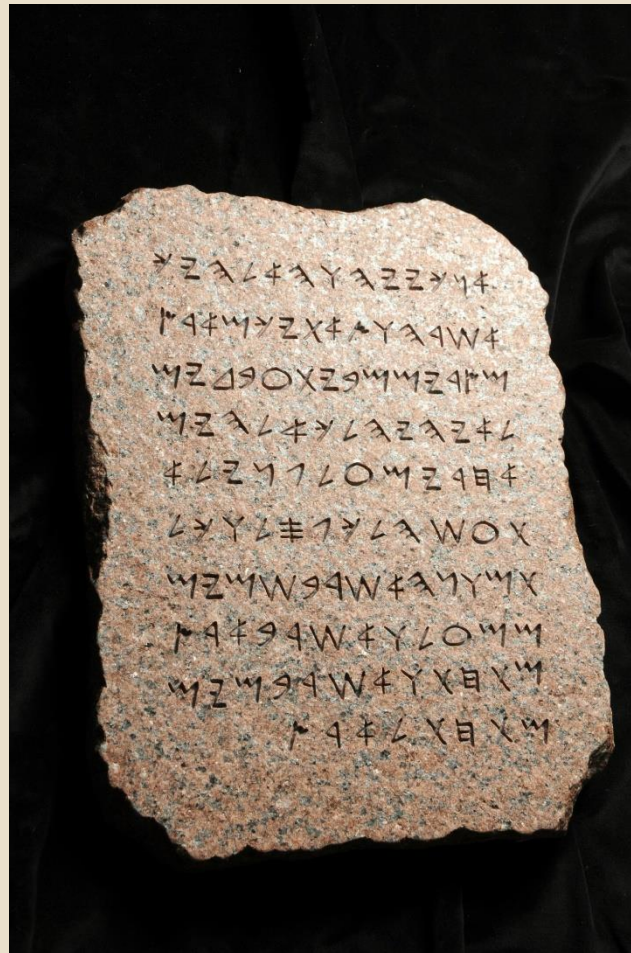
Įvardis

Kai po klausiamojo įvardžio **מָה** seka būdvardis, dažnai įgyja šauksmininko prasmę.

Pavyzdys:

מָה-אַדִּיר, שִׁמְךָ (mah-addir šimka) – koks didingas tavo vardas (Ps 8, 2).

ARTIKELIS

ARTIKELIS

Hebrajų kalboje daiktavardis, būdvardis ir įvardis gali būti apibrėžtas arba neapibrėžtas. Apibrėžtos kalbos dalys naudojamos su artikeliu. Jis visada naudojamas žodžio pradžioje. Dažniausiai artikelis turi formą ה o po jo sekanti raidė įgauna dageš forte.

Pavyzdys:

מֶלֶךְ + ה → הַמֶּלֶךְ (ham-melek) – tas karalius (Pr 14, 18).

Kada pirma raidė yra viena iš šių: ת, פ, כ, ר, ג, ב (BeGaD KePaT) su dageš lene, tuomet artikelio dėka įgauna dageš forte.

Pavyzdys:

דָּבָר + ה → הַדָּבָר (had-dabar) – tas žodis (Pr 20, 10).

ARTIKELIS

Kai daiktavardžio pirmoji raidė yra ע, ח, ה, א ar ר ji negali priimti dageš, todėl įvyksta asimiliacija:

- Prieš א, ע ir ר artikkelis yra ה

Pavyzdys:

הָאָב (ha-ab) – tas tėvas (Ez 18, 4).

הָעִיר (ha-‘ir) – tas miestas (Pr 4, 17).

הָרֶכֶב (ha-rekeb) – tas kovos vežimas (Iš 14, 28).

ARTIKELIS

- Prieš ה arba ח artikelis yra ה

Pavyzdys:

ההוד (ha-hod) – tas didingumas (Ps 111, 3).

החנית (ha-hanit) – ta ietis (1 Sam 18, 11).

החץ (ha-hes) – ta strėlė (Jer 9, 7).

ARTIKELIS

- Prieš nekirčiuotas ה ir ע o taip pat prieš kirčiuotą arba nekirčiuotą ה artikelis yra ה

Pavyzdys:

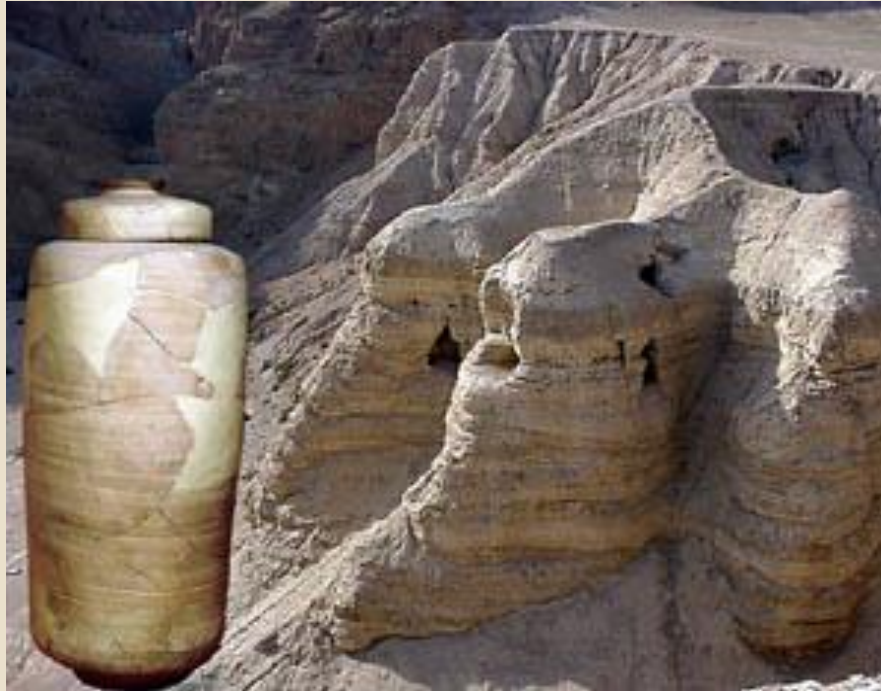
הַחָמָס (he-hamas) – ta prievarta, tas smurtas (Ez 7, 11).

הַהָרִים (he-harim) – tie kalnai (Pr 7, 19).

הָעֲבִים (he-‘abim) – tie debesys (Iz 5, 6).

(Papildyti: nr. 3 ir lentelė)

DAIKTAVARDIS

DAIKTAVARDIS

- Hebrajų kalbos daiktavardžiai dažniausiai pradinėje formoje turi tris priebalses ir kildinami iš veiksmazodžių.

Pavyzdys:

סוס (sus) – arklys.

דָּבָר (dabar) – žodis.

- Hebrajų kalbos daiktavardžiai turi: vyrišką ir moterišką giminę.
 - Vyriškos giminės daiktavardžiai konkrečiai apibrėžtų galūnių neturi.

DAIKTAVARDIS

- Moteriškos giminės daiktavardžiai paprastai turi galūnę: **הַ** arba **תַּ** (**ת**)

Pavyzdys:

יְרֵאָה (jr'ah) – baimė (Ez 30, 13).

דַּעַת (da'at) – žinios, pažinimas.

מַלְכוּת (malkut) – karalystė.

DAIKTAVARDIS

- Hebrajų kalboje daiktavardis neturi linksnių, tačiau vietoj jų naudojami prielinksniai.
 - **Naudininkas:** prieš daiktavardį pridedame prielinksni לְ

Pavyzdys:

נָתַן לְאִישׁ (naṭan la'iš) – davė žmogui (Pr 45, 22).

- **Galininkas:** prieš daiktavardį naudojama dalelytė (*nota accusativi*) אֶת reikalaujanti prie daiktavardžio artikelio.

Pavyzdys:

וַיְבָרֵא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם (vajjibra' 'Elohim et-ha'adam) – ir sukūrė Dievas žmogų (Pr 1, 27).

DAIKTAVARDIS

- Norint apibrėžti kryptį prieš daiktavardį naudojamas prielinksnis **אל** arba nekirčiuotame skiemenyje žodžio gale pridedama galūnė **ה**.

Pavyzdys:

אֶל-הָאָרֶץ ('el-ha'ares) – į žemę (Pr 12, 1).

אֶרֶץ ('arsah) – į kraštą (Pr 11, 31).

מִצְרַיִם (misrajmah) – į Egiptą (Pr 12, 10).

DAIKTAVARDIS

Daiktavardžio daugiskaita ir dviskaita

- Vyriškos giminės daiktavardžiai daugiskaitoje beveik visada turi galūnę **ים**.

Pavyzdys:

סוס → **סוסים** (sus → susim) – žirgas, žirgai.

- Moteriškos giminės daiktavardžiai daugiskaitoje paprastai turi galūnę **ות**

Pavyzdys:

סוּסָה → **סוּסוֹת** (susah → susot) – kumelė, kumelės.

DAIKTAVARDIS

- Kai kurie moteriškos giminės daiktavardžiai daugiskaitoje naudojami su vyriškos giminės galūne:

Pavyzdys:

שָׁנָה → שָׁנִים (šana → šanim) – metas, metai.

רַחֵל → רַחֲלִים (rahel → rehelim) – avis, avys.

אֶבֶן → אֲבָנִים (eben → abanim) – akmuo, akmenys.

DAIKTAVARDIS

- Kai kurie vyriškos giminės daiktavardžiai daugiskaitoje naudojami su moteriškos giminės galūne:

Pavyzdys:

אָב → אַבֹּת (ab → abot) – tėvas, tėvai.

דּוֹר → דּוֹרוֹת (dor → dorot) – karta, kartos.

צָבָא → צְבָאוֹת (saba → sebaot) – kariuomenė, kariuomenės.

קוֹל → קוֹלוֹת (qol → qolot) – balsas, balsai.

DAIKTAVARDIS

- Kai kurie daiktavardžiai daugiskaitoje naudojami tiek su vyriškos tiek ir su moteriškos giminės galūne, norint pabrėžti to daiktavardžio kitą reikšmę.

Pavyzdys:

שָׂדֶה (śade) – laukas, → שָׂדִים (śadim) – dirva, → שָׂדוֹת (śadot) – laukas kaip nuosavybė.

כִּכָּר (kikkar) – ritinėlis, → כִּכָּרִים (kikkarim) – moneta, → כִּכְרוֹת (kikkerot) – apvali duona.

DAIKTAVARDIS

- Kai kurie dažnai vartojami daiktavardžiai tik daugiskaitoje įgauna dviskaitos morfologinę formą:

Pavyzdys:

מַיִם (majim) – vanduo (Pr 1, 6).

שָׁמַיִם (šamajim) – dangus (Pr 1, 8).

N. B! (Nota bene):

פָּנִים (panim) – veidas (Pr 32, 31) naudojamas tik daugiskaitoje.

DAIKTAVARDIS

- Hebrajų kalboje šalia daugiskaitos naudojama ir dviskaita, kuri išreiškiama galūne: **ים** _
 - Naudojama kada eina kalba apie natūralias poras:

Pavyzdys:

עֵינַיִם ('ejnajim) – akys (Pr 49, 12).

אָזְנַיִם ('oznajim) – ausys (Ps 40, 7).

רַגְלַיִם (raglajim) – pėdos, kojos (Kun 11, 42).

יָדַיִם (jadajim) – rankos (2 Sam 17, 2).

DAIKTAVARDIS

- Dviskaita gali būti naudojama norint apibrėžti poras arba du daiktus.

Pavyzdys:

יום (jom) – diena, → **יוֹמַיִם** (jomajim) – dvi dienos.

סוס (sus) – arklys, → **סוּסַיִם** (susajim) – du arkliai.

DAIKTAVARDIS

- Kai kurie hebrajų kalbos daiktavardžiai kaitomi iš vienaskaitos į daugiskaitą įgauna balsių redukciją.
 - Kai daiktavardis naudodamas daugiskaitoje **qames** ir **sere** atviraime skiemenyje pasikeičia į **šəva**.

Pavyzdys:

דָּבָר (dab̄ar) → דְּבָרִים (dəb̄arim) – žodis, žodžiai.

מָקוֹם (maqom) → מְקוֹמוֹת (məqomot) – vieta, apylinkė; vietos, apylinkės.

לֵבָב (leb̄ab) → לְבָבוֹת (ləb̄abot) – širdis, širdys.

DAIKTAVARDIS

- **Sere** (*defective scriptum*) pasikeičia į **šəva mobile** arba **šəva compositum**.

Pavyzdys:

מִזְבֵּחַ (mizbeah) → מִזְבְּחֹת (mizbəhot) – altorius, altoriai.

DAIKTAVARDIS

GIMINĖ	SKAIČIUS	GALŪNĖ
vyriška	vienaskaita	----
	daugiskaita	ים.
	dviskaita	ים_
moteriška	vienaskaita	ה_ (ת) ת_
	daugiskaita	ות
	dviskaita	תִּים_

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

1. Hebrajų kalbos daiktavardis išreiškiantis santykio nepriklausomybę su asmeniu ar daiktu įgauna nepriklausomą formą vadinamą – **Status absolutus**.
2. Hebrajų kalbos daiktavardis išreiškiantis santykio priklausomybę su asmeniu ar daiktu įgauna priklausomą formą vadinamą – **Status constructus**.

Pavyzdys:

בֶּן-שָׁאוּל (ben-Ša'ul) – Sūnus Sauliaus (2 Sam 2, 8).

בֶּן-דָּוִד (ben-David) – Sūnus Dovydo (2 Sam 13, 1).

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Hebrajų kalbos daiktavardis atlikdamas status constructus funkciją keičia galūnę bei bales.

Vyr. dgs.	יָם.	
		יָמָּה
Vyr. dvisk.	יָמִים.	

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

Pavyzdys:

סוּסֵי פַרְעֹה → סוּסֵי (suse Par'oh) – žirgai Faraono.

עֵינֵי הַמֶּלֶךְ → עֵינֵי (ejne ha-mmelek) – akys karaliaus.

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Hebrajų kalbos moteriškos giminės daiktavardis turintis vienaskaitoje galūnę **הַ** status constructus funkcijoje įgauna galūnę **תַּ**

Pavyzdys:

מַלְכָּה → **מַלְכַּת שְׁבָא** (mallkat šeba) – karalienė Sabos.

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Daiktavardžiai turintys galūnę **הָ** status constructus funkcijoje įgauna galūnę **הַ**

Pavyzdys:

רֹאֵה → **רֹאֶה** (roeh) – matantysis; pranašas.

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Hebrajų kalbos moteriškos giminės daiktavardžio dviskaitos galūnė **תִּים** status constructus funkcijoje įgauna galūnę **תִּי**.

Pavyzdys:

סוּסִים → **סוּסֵי** (susete) – kumelės.

- Hebrajų kalbos moteriškos giminės daiktavardžio daugiskaitos galūnė **ות** status constructus funkcijoje nesikeičia.

Pavyzdys:

סוּסוֹת → **סוּסוֹת** (susot) – kumelės.

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

	Vyriška g.		Moteriška g.	
	st. abs.	st. cs.	st. abs.	st. cs.
vienaskaita	-	-	הַ	תַּ
daugiskaita	יםִ	יִם	ות	ות
dviskaita	יםִ -	יִם	תַּיִם	יִתִּי

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

Pagrindinės balsių asimiliacijos

- Qames ir sere nekirčiuotame skiemenyje tampa šəva.

Pavyzdys:

מָקוֹם (st. abs.) → מְקוֹם (st. cstr.) – vieta, vietovė.

נְבִיא (st. abs.) → נְבִיָּא (st. cstr.) – pranašas.

יָמִים (st. abs.) → יְמֵי (st. cstr.) – dienos.

כּוֹכָבִים (st. abs.) → כּוֹכְבֵּי (st. cstr.) – (kokbe) – žvaigždės.

שְׁמוֹת (st. abs.) → שְׁמוֹתֵי (st. cstr.) – vardai.

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Paskutiniame uždarame skiemenyje patah pakeičia qames.

Pavyzdys:

כּוֹכָב (st. abs.) → כּוֹכֵב (st. cstr.) – žvaigždė.

- Qames ir sere nekirčiuotame skiemenyje tampa šəva, o paskutiniame uždarame skiemenyje patah pakeičia qames (1+2).

Pavyzdys:

זֶהָר (st. abs.) → זֶהֶר (st. cstr.) – žodis.

לֵבָב (st. abs.) → לֵבֶב (st. cstr.) – širdis.

שֵׁעָר (st. abs.) → שֵׁעֶר (st. cstr.) – plaukas.

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Vienas daiktavardis status absolutus gali eiti pirma kelių daiktavardžių status constructus.

Pavyzdys:

דְּבַר מֶלֶךְ הָאָרֶץ – žemės karaliaus žodis.

נְשֵׁי בְנֵי-יַעֲקֹב – vaikų Jokūbo žmonos.

N. B. Status constructus niekada nenaudojamas su artikeliu!

STATUS CONSTRUCTUS IR ABSOLUTUS

- Kai kada vietoj status constructus yra naudojamas prielinksnis לְ. Tai yra neišvengiama kada kilmininko pažyminytis yra asmeninis vardas, o pirma einantis daiktavardis yra neapibrėžtas.

Pavyzdys:

נָבִיא לַיהוָה (nabi' l_jhvh) – kažkoks JHVH pranašas.

מִזְמוֹר לְדָוִד (mizmor lə_david) – kažkokia/tam tikra Dovydo psalmė.

ĮVARDŽIO PRIESAGOS

- Hebrajų kalboje norint išreikšti savybinį įvardį yra naudojama asmeniniai įvardžiai. Jie performuojami į priesagas, kurios pridedamos prie status constructus funkcijos. Tokio junginio dėka žodis niekada nenaudojamas su artikkeliu.

IVARDŽIO PRIESAGOS

Vienaskaita

1	אני	mano
2 m	אתה	tavo
2 f	אתה	tavo
3 m	הוא, אני	jo
3 f	היא, אני	jos

IVARDŽIO PRIESAGOS

Daugiskaita

1	נוֹ- no-	mūsų
2 m	כֶּם- chem-	jūsų
2 f	כוֹ- cho-	jūsų
3 m	הֶם, כֵּם, אֵלֵינוּ hem, chem, aleinu	jų
3 f	הֵן, הֵן hen, hen	jų

IVARDŽIO PRIESAGOS

- Daugiskaitos daiktavardžio priesagos išlieka tokios pačios kaip ir vienaskaitos daiktavardžių priesagos tik prieš priesagą įsiterpia raidė **◌** (žr. 2.3 p. 48).
- Pirmojo asmens vienaskaitos daiktavardžio priesaga skiriasi nuo pirmojo asmens daugiskaitos daiktavardžio priesagos, kadangi prieš **◌** yra balsė patah (žr. 2.4 p. 49).

BŪDVARDIS

BŪDVARDIS

- Būdvardžiai kaitomi pagal tokias pačias taisykles kaip ir daiktavardžiai. Taip pat balsių redukcijos atitinka tas pačias taisykles.

Pavyzdys:

טוב → טובים

טובה → טובות

- Būdvardis gali būti naudojamas kaip vardinė tarinio dalis arba kaip pažyminy.

BŪDVARDIS

1. Būdvardis kaip vardinė tarinio dalis:

- Atitinka daiktavardžio giminę ir skaičių.
- Gali būti prieš daiktavardį arba po daiktavardžio.
- Niekada neturi artikelio.

Pavyzdys:

הַמֶּלֶךְ טוֹב

טוֹב הַמֶּלֶךְ

BŪDVARDIS

2. Būdvardis kaip pažyminys:

- Rašomas po daiktavardžio ir yra suderintas pagal giminę ir skaičių.

Pavyzdys:

הַסּוֹס טוֹב

הַסּוֹסָה טוֹבָה

הַסּוֹסִים טוֹבִים

הַסּוֹסוֹת טוֹבוֹת

BŪDVARDIS

- Jei daiktavardis yra apibrėžtas artikeliu tai ir būdvardis bus apibrėžtas artikeliu. Būdvardis rašomas visada po naudojamą daiktavardį.

Pavyzdys:

סוס טוב

הסוס הטוב

BŪDVARDIS

- Jei daiktavardis naudojamas status constructus funkcijoje (be artikelio) tuo metu būdvardis (jam priklausantis) naudojamas su artikeliu ir rašomas po status absolutus.

Pavyzdys:

מֶלֶךְ הָאָרֶץ הַטּוֹב

מֶלֶךְ הַטּוֹב הָאָרֶץ (klaidinga)

BŪDVARDIS

- Hebrajų kalboje būdvardžio aukštesnysis laipsnis išreiškiamas prielinksnio **מִן** pagalba, kuris rašomas po antrojo palyginamojo žodžio.

Pavyzdys:

מִשְׁפָּטֵי־יְהוָה [...] מְתוּקִים מִדְּבַשׁ - JHVH sprendimai... yra saldesni už medų.

BŪDVARDIS

- Hebrajų kalboje būdvardžio aukščiausiasis laipsnis išreiškiamas įvairiais būdais:
 - Artikelio pagalba, kuris rašomas prieš būdvardį.

Pavyzdys:

בְּנוֹ הַקָּטָן – jo mažiausias sūnus (Pr 9, 24).

- Pridedant prie būdvardžio prieveiksmį מְאֹד

Pavyzdys:

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָיָה-טוֹב מְאֹד - Ir matė Dievas viską-ką sukūrė buvo labai gera [ir-tai-gera labai] (Pr 1, 31).

BŪDVARDIS

– Kartojant tą patį būdvardį ar daiktavardį daugiskaitoje.

Pavyzdys:

קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים – švenčiausia [vieta] (Iš 26, 33).

שִׁיר הַשִּׁירִים - aukščiausia, geriausia giesmė (Gg 1, 1).

BŪDVARDIS

קָרוֹשׁ קָרוֹשׁ קָרוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת (Iz 6, 3).

גְּבִיָּה גְּבִיָּה – didžiausia puikybė (1 Sam 2, 3).

הָאֵלֶם הָאֵלֶם – raudoniausia (Pr 25, 30).

רֵעַ רֵעַ – nepatvariausias, laikiniausias, visiška tuštybė (Pat 20, 14).

עֲמִק עֲמִק – giliausia (Koh 7, 24).